

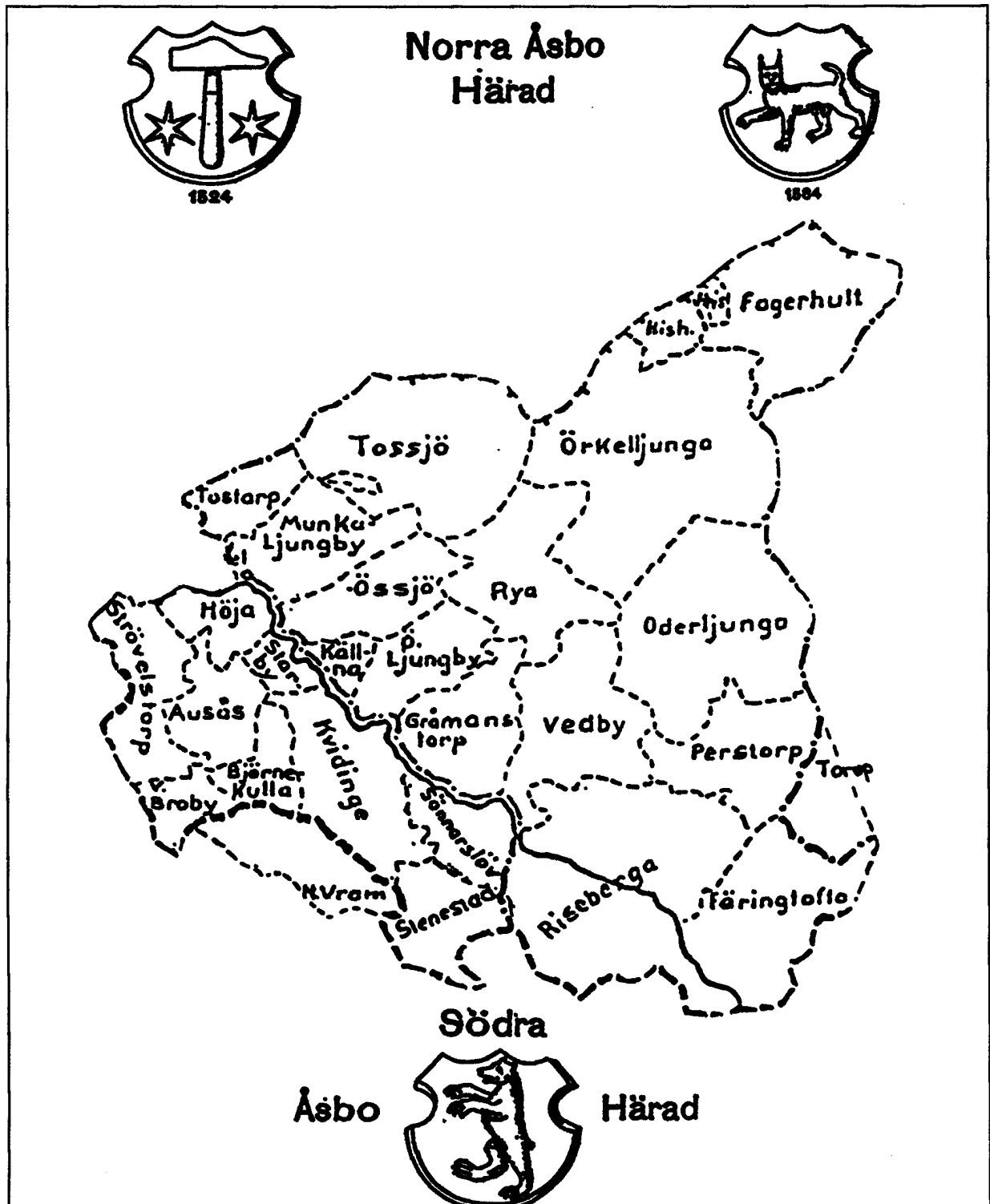
Åsbo Släktblad

Medlemstidning för Åsbo Släkt- och Folklivsforskare

årg. 15

juni 2002

nr. 1

Åsbo Släktblad

Medlemstidning för Åsbo Släkt- och
Folklivsforskare
Årg. 15 juni 2002 nr 1

Innehåll	sid.
Ordförandebrev	3
Släktforskning på 1000-talet - Sten Svensson	4
Info om Dalarna 2002	5
Om nyttan av faddrar - Gertrud Lindberg	6
Kopparmöllan - Margareta Borgman	8
Vår förenings 15-års jubileum - Sten Svensson	10
Foto från "The Björkman Reunion"	12
Gravstenstippen - Ted Rosvall	12
Arkivcentrum Syd	13
Vårens avverkade program	14
Nyheter i vårt arkiv	14
Frågelådan	15
Höstens program	16

Nästa nummer av vår tidning kommer ut i början av december.

Det blir **Örkelljunga**, som temanummer. Här vill vi gärna ha bidrag av er, som forskar i Örkelljunga.

Vi tar tacksamt emot artiklar, tips och idéer, som kan belysa och berika forskningen inom Norra och Södra Åsbo härad.

För insänt material svarar respektive författare.
Manusstopp 15 november.

Redaktionen

© Åsbo Släkt- och Folklivsforskare och författarna

Medlemsavgifter 2002

Helår	100 kr
Familjemedlem	40 kr
Juniormedlem	40 kr
Forskarkort	20 kr

Vår förening är medlemsförening i

Sveriges Släktforskar- förbund

Box 30222, 104 25 Stockholm.

Tel: 08-695 08 90.

E-post: genealog@genealogi.se

Åsbo Släkt- och Folklivsforskare

Postadress: Box 191, 264 22 Klippan
Besöksadress: Studiegården 47:an, 2:a våningen,
Storgatan 47, Klippan
Postgiro: 43 57 62 - 0

I lokalen förvaras föreningens **ARKIV** bestående av

- Kopior av antavlor, bouppteckningar, släktutredningar m.m.
- Medlemstidningar från föreningar i Sverige
- Böcker av intresse för släkt- och folklivsforskare
- Register över bouppteckningar, som tillhör Klippans Tingsrätten
- Material till försäljning, som t.ex. antavlor, ansedlar, böcker och kompendier

Kontaktperson: Barbro Andréll

ÖPPET HUS i föreningslokalen se programsidan

Kontaktperson: Lars-Eric Jönsson

I lokalen finns tillgång till mikrokort, kort- och rullfilmsläsare

Föreningen hyr ut mikrokortläsare i perioder om två veckor

Boka i förväg. Kostnad 40 kr per period

(Dessa pengar går oavkortat till inköp av mikrokort)

Kontaktperson: Barbro Andréll

I lokalen hålls kurser i släkt- och lokalhistorisk forskning

Kontaktperson: Barbro Andréll

Styrelsen 2002

Ordförande	Barbro Andréll Fredsgatan 8, 264 32 Klippan tel. 0435-147 34
V. ordförande	Birgit Nilsson Snapphanevägen 1, 284 92 Perstorp tel. 0435-320 79
Sekreterare	Bodil Svensson Granstigen 6, 264 35 Klippan tel. 0435-157 77
Kassör	Hjördis Nilsson Ankarlöv 6812, 264 93 Klippan tel. 0435-230 46
Arkiv	Stina Nilsson Ö Solgatan 4c, 264 34 Klippan tel. 0435-71 11 14 Lars-Eric Jönsson Ringgatan 13, 264 32 Klippan tel. 0435-103 81
Dataansvarig	Alan Sejrbo-Petersen Knutstorp 3444, 260 60 Kvidinge tel. 0435-126 15

Åsbo Släktblad

Redaktion Agneta Rosengren
Rosenvägen 19, 264 37 Klippan
tel. 0435-13920
Sten Svensson
Bjersgårdsvägen 3, 264 32 Klippan
tel. 0435-13091

Släktforskarvänner!

För ett år sedan fick vår förening som gåva från Lunds landsarkiv (LLA) en bokstavsstrogen avskrift av Åsbo Härads äldsta dombok, daterad 1680-81. Arbetet med domboken har pågått under ett par års tid och man planerar på LLA att ge ut avskriften i bokform.

Detta är den enda avskriften som gjorts i sitt slag vid LLA och för att göra materialet mer lättillgängligt vill man komplettera med ett sökregister. Det kan t.ex. vara namn-orts-mål-yrkesregister osv.

Samtidigt med att jag mottog gåvan av Jan Dahlin, chef för LLA, fick jag en förfrågan om vår förening kunde vara behjälplig med detta registerarbete.

Styrelsen har diskuterat att påbörja arbetet i studiecirkelform under hösten 2002 och vi ber nu Er som tycker det skulle vara intressant att gå igenom domboken (består av tre A4-pärmar) och samtidigt arbeta fram detta sakregister, att så snart som möjligt höra av Er till någon av oss.

Ett annat stort projekt är det riksomfattande arbetet med att komplettera "Sveriges dödbok" åren 1950-70 med de avlidnas för- och efternamn. Dessa uppgifter rensades bort ur de tidiga dataregistren för att göra datafilerna mindre och mer lätthanterliga.

Projektet är initierat av Sveriges Släktforskarförbund (SSf) och dess ordförande Ted Rosvall skriver:

-När förbundet nu planerar att ge ut en ny version av "Sveriges dödbok" vill vi samtidigt försöka komplettera de första 20 åren med det som fattas, för- och efternamn, exakt död tid i de fall sådan saknas samt adress. Detta sker i ett riksomfattande projekt, där förbundets 132 medlemsföreningar med bortemot 50.000 medlemmar spelar en nyckelroll och där de mångas gemensamma insats krävs för att föra det hela i hamn. Det handlar om kanske 1,2 miljoner poster som skall kompletteras. Vi kallar projektet "*Namn åt de döda*".

Arbetet går praktiskt till så att Du som är intresserad av att delta hör av Dig till Din släktforskarförening som "adopterar" den församling Du kan hjälpa till med. Du får arbetsbeskrivning och ett introduktionsbrev att ta med till pastorexpeditionen där man skriver av lämplig arkivhandling som sedan av Dig själv, eller någon annan i föreningen, skrivs in i en datafil som sänds till SSf.

Vår förening har redan "adopterat" fem församlingar, Klippan, Vedby, Västra Sönnarslöv, Östra Ljungby och Källna, men vi har ju många fler församlingar i våra härader. Om någon vill hjälpa till med en församling utanför Åsbohäraderna är detta naturligtvis också välkommet.

För Er som vill läsa mer om projektet "*Namn åt de döda*" finns det presenterat i nättidningen RÖTTER.

Jag ser fram emot att vår förening, med Er hjälp, skall kunna "adoptera" alla våra Åsbosocknar och på så sätt få ett komplett material på "dödsboken" från vårt område.

Arbetet med att databehandla registret till de inläggande bouppteckningarna vid Klippans tingsrätt är nu färdigt.

Tack alla Ni som hjälp till. Det har varit ett drygt arbete.

Registret kommer att finnas dels som papperskopia i vår föreningslokal och dels som sökbar datafil på Lunds Landsarkiv dit ju alla bouppteckningarna förts efter nedläggningen av tingsrätten i Klippan.

Så önskar jag Er alla en skön, avkopplande och lagom varm sommar.

Barbro Andréll

Släktforskning på 1000-talet

En av de senare böcker jag läst heter **"Tusenårsresan"** av **Maja Hagerman och Claes Gabrielsson**.

"Tusenårsresan" berättar om de där gamla spåren, både små och stora, från medeltidens början och strax före (700 till 1100-talet).

Författarinnan Maja Hagerman skriver: "Den som ger sig ut för att söka spåren efter de människor som levde här för tusen år sedan finner att resterna efter dem är spröda och flyktiga. Men det går att få syn på dem, om man försöker vara en skarpsynt och känslig iakttagare."

Claes Gabrielssons fotografier ger åt texten en ytterligare dimension, som ger läsarens tankar frihet att leta sig vidare. Boken är uppbyggd av små berättelser om olika gamla saker. Det kan vara smycken – en dopfunt – kyrkor – runstenar o.s.v., smått som stort.

En av berättelserna heter **"Inga på Snåttsta"** tiden är 1000-talet. När jag läst om **"Inga"** tänkte jag genast: *Detta är Släktforskning*, och vilken dokumentation. Den har hållit i 1000 år.

Inga lät nämligen resa runstenar, vilka innehöll både släktskap och annat. En teckning gjord år 1742 av en kanslist på Antikvitetsarkivet av en runsten är den första pusselbiten om **Inga**, som levde i början av 1000-talet. Idag vet man inte var stenen finns, men teckningen finns kvar.

På stenen står det: Inga reste stav(ar) och stentar efter Ragnfast, sin man. Hon kom till arv efter sitt barn

Inga var från Svartsjölandet i Mälaren, gifte sig med **Ragnfast** på Snåttsta, som låg i nuvarande Vallentuna. Men **Ingas** liv blev nog inte som hon tänkt sig. Hennes man **Ragnfast** dog strax efter att deras första barn var fött och innan barnet fått ett namn dog även detta. Så blev **Inga** ensam ägare till Snåttsta. En bryte (förvaltare) tillsattes troligen på Snåttsta, och **Inga** flyttade tillbaka till Mäläröarna.

Inga gifte snart om sig med **Erik** från Svartsjölandet och bosatte sig på Mäläröarna. Troligen blev **Ingas** arv, Snåttsta, inte populärt bland **Rangvalds** släktingar. Så för att ingen skulle få för sig att göra något orätt, lät **Inga** rista runor på en fast stenhäll inne på gårdsplanen på Snåttsta. Där skrev hon: "Inga lät rista runorna efter Ragnfast, sin man. Han ägde ensam denna by efter Sigfast, sin fader. Gud hjälpe deras ande."

Inga hävdade sin rätt till Snåttsta via runor i klippan. För att ytterligare förklara sin rätt, lät hon rista två runstenar till. Stenarna ställdes på var sin sida om en bro över en bäck på vägen till Snåttsta. På dessa stenar förklarades **Ragnfasts** släktförhållande, där det framgår att han hade två systrar, **Gyrid** och **Estrid**. Alltså inga bröder, det var ju sönerna som ärvde sin far.

På dessa stenar står det: Inga lät resa dessa stenar efter Ragnfast, sin man. Han var bror till Gyrid och Estrid

Det verkar som om stenarnas ord och innebörd respekterades i 1000-talets Vallentuna. Annars skulle väl inte **Ragnfasts** uppretade släktingar ha låtit stenarna stå oskändade kvar.

Inga fick inga nya barn i sitt äktenskap med **Erik**. Det framgår av andra runstenar i Ingas hemtrakter på Mälardalen. **Inga** blev änka igen och kunde resa minnessten över sin döde make, troligen med undermeningen att hon ärvde honom.

Den märkliga slutklämmen i denna släktresa i svunnen tid är, att när **Inga** dog, framträdde ytterligare en kvinna, som hade samma intresse som **Inga**, nämligen att dokumentera via runskrift, släktskap och arv.

Gerlög i Hillersjö överlevde alla. Hon ärvde sin make, sin dotter **Inga** och **Ingas** båda makar **Ragnfast** och **Erik**. På sin ålders höst, ärvde **Gerlög** tre stora egendomar och med stolthet lät hon rista följande:

Bildtext:

” Tyd...!

Germund fick till hustru Gerlög som ungmö. Sedan fick de en son innan han drunknade. Och sonen dog sedan. Därpå fick hon Gudrik till man. Han..... den.... Sedan fick de barn. Men en enda flicka levde kvar, hon hette

Inga. Henne fick Ragnfast i Snåttsta till hustru. Därpå dog han och sonen sedan. Och modern kom till arv efter sin son. Sedan fick hon Erik till man. Därpå dog han. Då kom Gerlög till arv efter Inga, sin dotter. Torbjörn skald ristade runorna.”

Man får en hel del tankar när man har läst berättelsen om **Inga**.

- Vilken dokumentation, mikrokort... vad är det ?
- Vem ärvde Snåttsta....? Slakten dog ju ut med **Gerlög**.

Frågorna är många, men det är nog det som författarinnan och fotografen vill.

Hoppas Ni blev intresserade...!

Sten Svensson, Klippan

Välkomna till Borlänge och
Släktforskardagarna
23-25 augusti 2002

i Quality Hotel Galaxen och Folkets Hus
Årets tema:

Garpar, finnar och valloner
-Invandringens betydelse för Dalarna och Sverige

Läs mer på:
<http://welcome.to/dalarna2002>

Om nyttan av faddrar

En av släktgrenarna på min morfars sida uppe i Aggarp, Färingtofta socken kunde jag inte följa särskilt långt tillbaka. Efterforskningarna tog snöpligt slut där de rimligen skulle fått en skjuts vidare, nämligen med en vigselnotis från 1764: "Den 5 februari sammanvigdes drängen och rusthållaren Pär Svensson i Aggarp med pigan Karna Nilsson dotter ibm; hans föräldrar woro avlidne Swen Pärsson och änkan Ellna Nilsson dotter i Kolemahus af Röstånga socken; hennes föräldrar woro Nills Månsson och Bengta Bengtsdotter i Aggarp. De wigda bo ibm."

Färingtofta kyrka

Per Svensson kom utifrån och gifte sig med dottern på rusthållet i Aggarp, så mycket var ju klart. Och hennes föräldrar kan spåras en bit tillbaka. Men hans? Inga spår fanns i Röstånga födelsebok av Per eller hans föräldrar. Eftersom han var 70 år gammal när han dog 1809 skulle han ha varit född ca 1739. Inte heller stod Sven Persson att finna i Röstånga dödbok.

Nu skall jag berätta om den trådända jag lyckades få fatt i och hur den ledde vidare ända in på 1600-talet i Norra Rörums och Färingtofta socknar. Berättelsen visar just sanningen i rubriken ovan.

Per Svensson och Karna Nilsson dotter fick 11 barn. Vid två av dopen är Nils Svenssons hustru Sissella Nilsson dotter i Aggarp gudmor och vid två är Nils Svensson själv fadder. Det är han också vid två dop i barnen Nils Perssons och Bengta Persdotters familjer, men då som undantagsman.

Kunde det vara så att Nils är bror till Per? Att de båda kommit utifrån till Aggarp och gift sig

där? Då borde man också kunna hitta Nils' vigsel i Färingtofta vigselbok. Och mycket riktigt: den 4 april 1770 vigdes "drängen Nils Svensson och änkan Sissella Nilsson dotter i

Aggarp". Sissella gifte alltså om sig, hon var inte ursprungligen från Aggarp. I vigselnotisen säges hennes mor, änkan Olu Andersdotter, bo i Råröd i Riseberga socken.

Hans föräldrar är "af. Sven Persson och änkan Elna Nilsson dotter i Rörums socken och by", Norra Rörum!

I den allra första husförhörslängden från Färingtofta för åren 1806-1813 finns Nils Svensson med som undantagsman. Längden ger inte

födelseort men väl datum: Nils är född år 1744 den 28(?) maj.

I Norra Rörums dopbok får man närmare besked: "Dom. III post Trinitatis döptes Sven Pärssons här i Byen lilla son vid namn Nils som blef född om natten mellan söndagen och måndagen eller den 27 och 28 maj. Moderns namn Elna Nilsson dotter..."

År 1737 gifte sig "drängen Sven Pärsson ifrån Färingtofta socken och Pigan Elna Nilsson dotter här i Byen". De fick fem barn. Sonen Per var född den 11 juni 1739. Två av barnen dog späda. I dödsnotisen för Jöns, född 1742, som bara blev 8 dagar gammal, får man veta att Sven Persson var kyrkvård. I mantalslängden från 1743 finns han på nr 6 i N Rörums by. I mantalslängden från år 1710 bor Nils Andersson på nr 6. Elna Nilsson dotter kan ha varit dotter på stället. Vid dopet av Svens och Elnas barn är kyrkoherde Lows döttrar, Bengta, Jöran Månssons hustru i Ljung, Riseberga socken och Kristina, Sjunne Nilssons hustru i Nötarp, gudmodrar. Faddrar är utöver åbor på de kringliggande gårdarna i

N Rörums by Sven Nilsson i S Hultorp och Sjunne Nilsson i Nötarp.

Efter sonen Jeppa, född i januari 1753, föds inga fler barn i familjen. I dödboken år 1755 finner man: "Sven Pärsson i Norra Rörums By som dog af en invärtes frätande sjukdom Torsdags morgon d. 27 Febr.". Han hade då levat 46 år, 4 månader och 15 dagar. (Hans födelsedatum bör alltså ligga kring 12 oktober 1708).

I den första husförhörslängden från Norra Rörum och Hallaröd, som upprättades i oktober 1757, finns inga spår av den övriga familjen på nr 6 i Norra Rörums by.

På S Hultarp nr 2 finns Sven Nilsson med hustru Kirstin och sex barn. Sven är enligt längden döpt "söndagen efter Trinitatis" år 1706. I Nötarpshus bor inhyes Sjunne Nilsson med sin hustru. Han är döpt "Dom. 19(?) p. Trin." år 1700.

Vid ytterligare letande i längden fann jag i Vägasked, som inhyes på nr 2, en Lars Jönsson med hustru Elna Nilsdotter. Elna var döpt Dom. Sexagesima år 1713. En son Nils Svensson var införd men struken. Kvar i längden finns sonen Jeppa, född den 13 januari 1753. I marginalen står om Lars Jönsson att han är "reservekarl i Röstånga socken". Några ytterligare bifogade anmärkningar är skrivna med så liten stil att jag inte kunnat läsa dem. Men sannolikt är väl att den nya familjen flyttade till Röstånga. Deras vigsel hade enligt vigselboken skett tidigare detta år, den 5 april 1757.

Både Sjunnes, Svens och Elnas dop återfinns i N Rörums dopbok. De hade tre ytterligare syskon, Oluf, Sven och Nils. Elna var yngst. Föräldrarna, Nils Andersson i N Rörum, och "Pigan af Skuddarp Elna Siunnensdotter", gifte sig 4:e dag pingst (den 31 maj) 1699. Både Nils och Elna blev gamla. Elna Sjunnesdotter begrovs den 28 december 1744, 78 år gammal, Nils Andersson den 23 januari 1757, 88 år gammal. De var alltså födda respektive ca 1666 och 1669. Längre bakåt än så kan jag inte komma i Norra Rörums socken.

Av åldersuppgiften i Sven Perssons dödsnotis får man ett datum för hans födelse runt mitten av oktober 1708. I Färingtofta

dopbok noteras ett dop den 18 oktober 1708 av "Pär Jönssons son i Thorred Svän".

Modern hette Sissela, det kommer fram om man ser sig runt bland dopen i familjerna i Torraröd. År 1710 t.ex. är "Sidzhela Pär Jönssons" gudmor till Sven Olufssons barn i Torraröd. I katekismilängden från 1712 finns i Torraröd nr 2 Per Jönsson med styvsönerna Bengt, Sven och Nils. Bengt är 23 år gammal. Bland de allra tidigaste dopnotiserna i Färingtofta finner man för den 22 maj 1689 "Sven Bengtssons son i Thorred Bengt". Sven Bengtsson begrovs den 19 februari 1705. En vigselnotis från den 11 februari 1706 lyder: "Pär Jönsson af [--]holma och Sidsela Olufsdotter i [Th]orred".

Åt Sissela Olufsdotter har Ragnar Odhnoff ägnat sid. 1243 i sitt Sveningstorpsarbete. Med Sven Bengtsson fick Sissela barnen Bengt f 1689, Oluf f 1691, Sven f 1694 och Nils f 1700, med Per Jönsson barnen Bengta f 1707 och Sven f 1708.

Per Jönsson begrovs den 12 juli 1737, 60 år gammal. Odhnoff uppger att han var son till bonden Jöns Persson i Koholma nr 1, Färingtofta och Troen Tufvasdotter. Sissela dog antagligen under tidsperioden 1722-35. På sin mors, Sidtza Svendsdotters, sida härstammar hon från Svend Hansen i Gundetorp, Riseberga och Bente Andersdotter från Västrarp, Rya.

Av nämnda sida 1243 i Sveningstorpsarbetet framgår att den "hustru Bengta Jöran Månssons" i Ljung i Riseberga som är gudmor i Sven Perssons familj i N Rörum är just Svens syster Bengta, f 1707 i Torraröd. Förbindelsen mellan familjerna fortsätter i nästa generation. Jöns Jöransson i Ljung är fadder vid dopet av Cicela i Per Svenssons och Karina Nilsdotters familj i Aggarp och i bouppteckningen efter Karina Nilsdotter år 1796 säges Per Svensson förvalta fäderneärv för Jöns Jöranssons dotter Sissela i Ljung. Det var just denna bouppteckning som fick mig att söka med större iver efter Per Svenssons rötter. Därmed har jag kommit tillbaka till utgångspunkten för den här berättelsen.

Gertrud Lindberg, Lund

Kopparmöllan

Ur Hans Bruses handlingar

Kopparmöllan i Stidsvig var från början en Järnhylta (som betyder liten dunge), där man gjorde kanoner och kanonkulor. I danska arkiv har man funnit en handling som närmast motsvarar vad vi idag skulle kalla en följesedel. Enligt denna har år 1508 från Järnhyltan i Skåne till kronans förråd i Köpenhamn inkommit en last som bl.a. innehöll 41 skeppund "järnlod" dvs. kanonkulor. Av den detaljerade beskrivningen framgår att varje kula vägde ca 1,7 kilo, vilket motsvarar en diameter eller kaliber av 16,5 cm.

Omkring 1630 ändrades namnet Järnhyltan till **Kopparmöllan**.

Gustav II Adolf införde kopparmyntsfot år 1624, avsikten var att dominera kopparpriserna i Europa och skapa pengar till krigskassan. Denna storhetsdröm blev aldrig förverkligad men myntens storlek växte. Det största präglade myntet en 10 daler vägde ca 19 kilo. Då kopparmyntfoten år 1776 avskaffades blev kopparplåtarna sålda som skrot.

Kopparmöllan upplevde sin första glansperiod eftersom de hade privilegium på kopparbearbetning i Skåne, Blekinge och delar av Halland. Det gjordes brännvinspannor av kopparplåten.

Den andra glansperioden sammanfaller med husbehovsbränningens avskaffande år 1855. I Sverige fanns då en brännvinspanna på var tjugonde invånare. Flera tusen av dessa brännvinspannor deltog i den andra kopparvandringen till Kopparmöllan.

Brännvinspannor omvandlades till kittlar och andra husgerådsartiklar. Huvudparten av det blev taktäckningsmaterial för kyrkor och andra publika byggnader.

Driften vid Kopparmöllan lades ned år 1872, byggnaderna fick förfalla och idag finns endast obetydliga spår av den verksamhet som här en gång bedrivits. Efter nedläggandet drevs jorden som lantbruk.

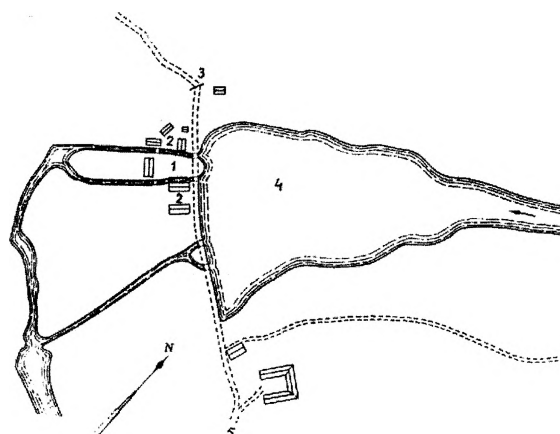
Pinnån var uppdämd med en lång bred jordvall varpå vägen i senare tid blivit anlagd. På detta dämme eller väg fanns 3 träbroar anlagda och underhållna av bruket, varför det togs bropengar av vägfararna, vid en grind vid Stidsvigsgränsen. Avgiften upptogs av en man som bodde där, kallad "Åke vid det låade ledet".

Efter kopparhammarens nedläggning drevs gården som lantbruk. Huvudparten av åkerjorden avstyckades till egna hem. År 1945 förvärvades gården jämte skogar av Limfabrikerna i Stidsvig. Avsikten var att av den gamla traditionsrika gården skapa en Fritidsgård för sina anställda.

Kopparmöllan före höjningen. Fotot från år 1945

För detta ändamål igångsattes omfattande reparations- och ombyggnadsarbeten. Sålunda lyftes hela manbyggnaden två meter. Det var därvid man år 1946 gjorde de fynd som bekräftade Sahlins forskningsresultat. Under manbyggnadens källargolv blottades resterna av en ugn. Beläggningen av järnslag antydde att fyndet hade samband med den tidigare hyttdriften.

Karta över Kopparmöllan år 1833
Efter lantmäterikarta av Olof Gustavsson

1. Herrgårdsbyggnad
2. Bruksbyggnad och kvarn
3. Vägbo
4. Vattenreservoar om 10 tunnland areal
5. Väg ledande till Ugglarpsgården

Ugnen uppmättes och fotograferades. Materialet jämte slaggprover skickades till Tekniska Museet i Stockholm där fyndet betecknades som resterna av en blåsterugn från 1500-talet. Äldre personer hade berättat att man kunde höra dånet av Kopparmöllans hammare två fjärdingsväg (0,5 mil). Sedan 130 år har dånet av fallande hammare tystnat. En gång då frihet var ett okänt begrepp var Kopparmöllan platsen för idogt arbete. Nu är den helgad för det nya begreppet Fritid. Ett av de många sällsamma mönstren i historiens brokiga vävnad.

Förteckning över handlingar angående Kopparmöllan

Avskrift av inlaga till Höglagl. Kongliga Hofrätten öfver Skåne och Blekinge av J.W.J. Hall, Penarp angående tvist om bomflyttning vid Kopparmöllan daterad 1 november 1852.

Bommen hade tidigare varit placerad intill broarna (västra sidan om ån), därvid fanns möjligheter för dem som ville spara broavgiften att färdas i strömfåran söder om gården. Franke flyttade bommen till 'Stidsvigs gräns' varigenom även de som ej färdats över broarna utan i "vattnet" tvingades betala bomavgift. Häröver klagade Hall åberopande urgammal rätt att få färdas i strömfåran över Kopparmöllans ägor utan avgift. Häradsrätten ogillade besvären. Bland vittnena märkes Måns Gudmunsson som i sin ungdom tjänat på Kopparmöllan. På sin faders dödsbädd för 30 år sedan (1822) hade han fått uppgiften "om redan fordomtoma befintliga broar".

Då major von Platen hade förvärvat Kopparmöllan, red han nästan varje dag dit för att se till att arbetet fortlöpte på egendomen. En dag stod alla drängarna utanför staldörren. Han hälsade dem med orden: Vad djävlar arbetar ni inte för? En stor grovt byggd dräng, kallad Nils gårdsdräng svarade: Vi får inte mat så vi kan arbeta, bara sill till varje mål.

Majoren gick ner i köket och frågade hushållerskan vad för sorts mat hon gav gårdsfolket. Hon svarade, di får visst mat som duger - lurad sill till frukost, kokt sill till middag och spicken sill till kvällsmat.. Då svor majoren och befallde henne att skicka efter kött från slaktaren.

Därefter blev maten bättre - och arbetarna blev duktigare.

Arrendekontrakt för kvarnen

J.von Platen för Gustav Ekenberg den 19/7 1885

Årligt arrende 650 kr + fri grovmäld och siktning för egen, statsfolkets eller gårdens räkning, bostad: västra lägenheten i Söderskof + fem parlass torf och fem parlass risbränsle om året, samt en kanna söt mjölk dagligen.

Kopparmöllan av idag
Foto Sten Svenson

Nedanstående kommer från Åke Sandströms anteckningar år 1883

Tevattenkällan

Källan finns mellan vägen och bäcken på höger hand, när man går mot Ugglarp. Den har ett mycket fint vatten. Där kunde man förr stanna och släcka törsten, när man kom vandrande. Namnet har källan fått därigenom att Ryttmästaren på Kopparmöllan befallde att hans hembiträden eller pigorna som det hette på den tiden, skulle hämta allt vatten som gick åt till hushållet och främst till hans te från källan. Detta på grund av det dåliga vattnet på Kopparmöllan.

Bäcken

Bäcken har fått sitt namn efter källan. Den är rätt unik, ty den berör tre socknar. Den börjar i Vedby, passerar norr om Ugglarps skola, går över Sandliehus ägor och kommer fram vid Flyet på gränsen till Kolarehus. Vidare går den genom Ugglarpsskogen in genom Kohagen på Kopparmöllan, kommer fram vid källan vrider sedan något och faller ut i Pinnån hitom Rönneskulls ruin. Den går således genom Vedby, Gråmanstorp och Östra Ljungby.

Margareta Borgman

Vår förenings 15-års jubileum...

...har vi firat nu i vår med en föreläsningsserie med temat "Människorna i våra härad från då till nu".

Tre kvällar har vi samlats för att lyssna till föredragshållarnas imponerande kunskap. Verkligen givande!

Först ut var **Claes Ruderstam** från Vittsjö, högstadielärare och lokalhistoriker, som under rubriken "De första människorna som kom"... lät oss följa med på en resa från det att iskanten drog sig tillbaka för ca 11 000 år sedan och var då de första invandrande jägarfolken slog upp sina boplatser.

En av de äldsta (hittills) funna boplatserna är vid Finjasjön och är från den så kallade Brommeperioden (ca 11 000 år sedan).

Vi fick också lära oss att jägarstenåldern indelas i underperioder med namn från de platser där man funnit resterna från boplatser. Exempel på sådana är :

- Maglemosse – ca 8 000 – 6 000 år f Kr
- Kongemosse – ca 6 000 – 5 000 år f Kr
- Ärteböle - ca 5 000 – 4000 år f Kr

Claes Ruderstam hade också med sig en samling mer eller mindre bearbetade sten- och flintstycken, vilka han själv hittat de flesta på sina exkursioner ute i markerna. (Hur hinner vissa människor med...?). Datering av det här bearbetade sten- och flintstycken kan göras beroende på hur de bearbetats. Mycket intressant!

Claes Ruderstam

Nästa föredragshållare att berika våra kunskapsförstärkande medlemmar var **Anders Ödman**, fil dr i arkeologi.

Anders Ödman föreläste under rubriken "Kristendomen och kyrkorna och hur de kom till våra bygder".

I princip började Anders Ödman sitt föredrag där Claes Ruderstam slutade, ca Vikingatid (slutet av Järnåldern).

Här i Norden var det en expansiv tid. Bevis på detta är Vikingafärderna. Vikingarna var en plåga för de flesta av Europas kuststäder, så för att få ett slut på nordbornas härjningar skickades apostlar (munkar) upp hit till Norden för att försöka kristna de vilda vikingarna.

Enligt sägner var det munken Popov som döpte Harald Blåtand. Om det var före eller efter Harald Blåtand hade enat Danmark (år 983 e Kr) är oklart.

En stor bidragande orsak till att man kunde ena de olika stormännen (Vikingahövdingarna) var att skrivkunskheten fanns inom kyrkan. Stormannen lät bygga kyrkan, för att bevisa sin makt och där läste prästen upp vad som hade bestämts inom olika områden. Till kyrkan skulle ju alla gå.

De första kyrkor som byggdes var så kallade Stavkyrkor av trä. I Skåne har funnits ca 200-300 stycken och i hela Danmark kanske ända upp till 3 000 stavkyrkor.

Men trä ruttnar och efter 100-150 år var det dags att bygga nytt och då i sten som var mer beständigt.

Gråmanstorps kyrka, mycket lämplig plats för detta föredrag, började byggas mitten av 1100-talet och stenen var sandsten från Hörtrakten. Man tror att stenarbetarna kom från Lunds domkyrkobygge.

En intressant uppgift i samband med domkyrkobygget i Lund är, att behovet av sten var ungefär 5 ton om dagen under tiden kyrkobygget pågick (ca 45 år).

Storleken på kyrkan vilken skulle byggas, var beroende av hur rik bygden var. Rikedom var i sin tur beroende på tillgången på: jaktbyte, fisk, bra odlingsmark och handel.

Att Rönneå och Bäljaneå hade stor betydelse ur både handels- och fiskesynpunkt är ganska naturligt.

Andra kända välbärgade områden här i Skåne var runt t ex Helgeå och Kävlingeån.

Anders Ödmans engagerande och intressanta föredrag hade endast ett fel, det var alldeles för kort...!

Anders Ödman avtackas av Barbro Andréll

Den tredje föreläsningkvällen var uppdelad på två föredragshållare. Först ut var **Anne Gudmundsson**, sjuksköterska och aktiv släktforskare, som föreläste ur ämnet "Människornas vardag ur ett medicinskt perspektiv... och hur den medicinska kunskapen ledde till befolkningsutvecklingen under 1800- och 1900-talen".

Anne beskrev hur vi levde och bodde under 1700-talet och framåt. Hur olika förändringar förbättrade våra levnadsförhållanden.

De förändringar som framför allt ledde till förbättrade levnadsförhållanden och därmed till befolkningsutvecklingen var :

- hygien
- bostad
- mat
- tillgång till läkare och medicin

Efter sedvanlig fika övertog **Barbro Andréll**, presentation överflödigt, podiet och berättade om "Varför människor gav sig av från våra bygder och vart de tog vägen".

De övervägande orsakerna till att människor gav sig av var framför allt :

- folkökning
- missväxt
- värnpliktsvägran
- religiösa skäl.

Amerika var inte det enda landet, som fick ta emot emigranter från Sverige, men det var övervägande många som åkte dit.

Mellan år 1851-1930 åkte ca 662 000 män och ca 499 000 kvinnor över till "Det förlovade landet" för att söka lyckan.

Varför åkte då så många till Amerika? Jo, där fanns :

- god tillgång på jord
- goda arbetstillfällen
- möjligheten att av egen kraft skaffa sig något
- tidigare emigrerade vänner och bekanta.

Det var kanske inte så konstigt att omkring år 1900 var var sjätte svensk bosatt utomlands och Chicago var nummer två i storlek beträffande antalet bosatta svenskar.

Barbro berättade vidare var och hur vi släktforskare kan få tag i uppgifter på våra emigrerade anor.

En del av det intresserade auditoriet

De här fyra föredragen var av mycket hög klass, de sammanfattade en tidsepok på ca 10 000 år där vi fick en inblick av några intressanta händelser i mänsklighetens historia, bland annat ur nordvästskånsk synvinkel.

Det är synd att inte fler av oss tar sig tid att besöka föreningens aktiviteter.

Vår styrelse skall ha en stor eloge för att de kunnat få tag i en sådan imponerande samling föredragshållare.

Tack skall Ni ha...!!!

Sten Svensson, text och foto

Foto från "The Björkman Reunion", som vi publicerade i förra numret av **Asbo Släktblad**

Följande artikel har vi , med Ted Rosvalls medgivande, lånat från 'Angeläget' - Information från Sveriges Släktforskarförbund

Gravstenstippen

Ni förstår säkert vad jag menar.

Alla dessa gamla fina gravstenar, monument över gångna tider och avsomnade förfäder, som inte längre får vara kvar. Som utan varje tanke på kultur eller pietet forslas bort, slängs åt sidan, används som vägfillnad eller hamnar på, just det; Tippen!

Är detta värdigt en kulturnation som Sverige?

Är det värdigt en tusenårig kyrka, som visserligen inte längre har statskyrkestatus, men som ändå fortfarande har ansvar för just begravningsväsendet.

Är våra förfäder värda en sådan behandling?

Vem eller vilka bär ansvaret för denna ovärderliga kulturskövling?

På den sista frågan vill jag svara med ett enda ord, som jag i mina svarta stunder brukar spotta ur mig; RÅKNENISSARNA! Dessa duktiga ekonomer, som sitter med sina miniräknare och kalkylprogram och lägger till och drar ifrån. Allt handlar om siffror, lönsamhet och prioriteringar. Ord som "respekt" (för tradition och kontinuitet) och "värdighet" finns inte i deras huvuden och förstås inte av hjälpfilerna i deras dataprogram.

"Kyrkogården är de dödas vilorum" brukar det stå på små skyltar vid varje kyrkogårdsingång, ibland följt av orden: "En Guds åker" med en uppmaning till stillhet och frid vid besöket. Man kommer att tänka på en tillfällighetsdikt med följande lydelse;

***Det är ro, det är frid som tarvas
ty i den åker kan inget gro,
som ständigt harvas.***

Vem är det som harvar idag? Jo, församlingarna själva och deras förvaltningar. Allt skall vara lönsamt. Är det inte lönsamt, bort med det! T.o.m. gamla prästgravar, som ändå får anses som vara en viktig del av församlingens historia och kulturarv, vanvårdas och förfaller utan att någon ansvarig person tycks bry sig.

Låt de döda få vila i frid! Låt deras gravstenar stå kvar, även om det inte går att hitta fram till ett barnbarns barnbarn som är villigt att stå för de usla sekiner som kyrkogårdsförvaltningen kräver för att inte göra processen kort. Så litet är inte vårt land att vi inte skulle kunna bereda plats för nya gravar utan att ta bort de gamla. Och om det är absolut növärdigt att ta bort de gamla gravstenarna, skapa i så fall ett "historiskt hörn" av kyrkogården, där de gamla "uttjanta" gravstenarna ändå får stå kvar i någon sorts värdighet.

Ted Rosvall
Förbundsordförande

Jourhavande släktforskare

Kanske något för Dig

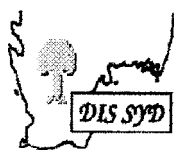
Den 7 mars 2002 togs första spadtaget för Landsarkivets nya forskardepå på Gastelyckan, kallat Arkivcentrum Syd.

Vid denna depå är det tänkt att släktforskarna skall ta en mer aktiv roll. SGF och DIS SYD har fått löfte om kansli lokaler i detta bygge, där även den lokala föreningen skall förvara sina samlingar. Som en gentjänst för att Landsarkivet upplåter lokaler för oss släktforskare, kommer vi att behövas som en resurs i arkivets arbete.

Man har långtgående planer på att skaffa en riksomgång av kyrkoarkivens mikrokort till denna depå. Tillströmningen av forskare kommer därmed att öka och den jourhavande släktforskaren kommer att vara behjälplig vid arkivexpeditionen. Innan alla kort är på plats är det tänkt att släktforskarna skall hjälpa till med visst registerings-arbete.

Invigningen av Arkivcentrum Syd beräknas ske i samband med Landsarkivets 100-års jubileum i april 2003.

De jourhavande släktforskarna kommer att få viss utbildning och en inblick i vad som finns bakom kulisserna. Detta kan vara till stor hjälp även i den egna forskningen. En chans, som är väl värd att ta vara på. Om Du tycker detta verkar intressant kan Du ta kontakt med:

Jan Nilsson
Tel: 046-25 57 88
jan@dis-syd.m.se

Berit Aronsson
Tel: 046-70 97 55
berit.as.aronsson@telia.com

eller:
SGF
Box 1762
221 01 Lund

Vårens avverkade program

Lördagen den 2 februari samlades ett femtiotal av föreningens medlemmar till **årsmöte**. Årsmötet inleddes med sedvanliga förhandlingar.

Nyvalda styrelsesuppleanter blev Stina Nilsson och Alan Sejrbo-Petersen.

Efter årsmötesförhandlingarna fick vi lyssna till "En resa genom Skåne", ett kåseri i bilder med Ella och Lennart Sandberg från Brönnestad, Hässleholm.

Resan började med en bild på Skånes landskapsblomma Prästkragen sedan följde bilder från Getabäck, Källsved, Ormstenen, slipsten i Vinslöv, skjutstavla, Hovdala slott, hållristning i Frännarp, Bäckaskog, Åhus nyckel från år 1749, Lyngby kyrka, gravsten i Brösarp, Mariakyrkan i Ystad, Månstorps gavlar, stenyxor från Vallåkra. Detta var bara en del av alla de fina bilderna vi fick se och höra berättelser om. Det var verkligen en omväxlande resa vi fick vara med om.

Årsmötet avslutades med kaffe och kakor.

En av husmödrarna, Inger Nilsson

Onsdagen den 20 mars började föreningens firande av sitt **15-års jubileum**. Temat för föreläsningsserien var "*Människorna i våra härader från då till nu*".

- Se separat artikel

Vårutfärden ägde rum den 15 maj. Vi var endast ett femtontal som samlades på V Broby kyrkogård. Här visades vi runt på kyrkogården och sedan fick vi se kyrkan invändigt.

V Broby äldsta kyrka byggdes troligen i slutet av 1100-talet eller början av 1200-talet. Den nuvarande kyrkan invigdes den 5 november 1882. Dagen efter invigningen blåste den nya kyrkans zinktack av.

Kyrkan har en mycket gammal dopfont. Kanske är den samtida med den äldsta kyrkan. Kyrkan äger även ett värdefullt processionskrucifix från 1200-talet och ett rökelsekar. Dessa finns på Lunds Universitets Historiska Museum.

Från V Broby körde vi vidare till hembygds-parken Perslund i Åstorp. Där finns en kringbygd Skånegård i korsvirke från 1700-talet, en mölla och ett gravfält.

Innan vi började den guidade rundvandringen i Skånegården drack vi vårt medhavda kaffe i den stora samlingsalen.

I gården har Åstorps hembygdsförening sina lokaler. Där finns ett museum med tusentals föremål och dokument och bilder från gångna tider.

Möllan, väderkvarnen, är en så kallad Holländare med huv, som kan vridas så att vingarna fångar upp vinden. Möllan byggdes år 1879 i Höör.

Gravfältet, ett järnåldersgravfält, innehåller 53 fornlämningar i form av stensättningar, skeppssättningar, kantställda stenar och stensamlingar.

Till sist vill vi i redaktionen önska er alla en riktigt skön sommar och -

**GLÖM INTE BORT ATT SÄNDA IN BIDRAG
OM ÖRKELLJUNGA!**

Nyheter i vårt Arkiv

- **Kvalitet inom släktforskning**
Guno Haskå, Annika Otfors och Bodil Persson
- **Elsa Kristiansson**
Minnen och hågkomster
Bengt Andersson och Kjell Modéer (red.)
- **En gränssocken under krig och fredag**
Roland Kristiansson
- **Minnen från en skogsbygd**
Hugo Wallin
- **Fastarp - byn som var och är**
John Nilsson m.fl.
- **Klippans Tegelbruks AB 1889-1948**

Frågelådan

Brev till frågelådan
Åsbo Släkt- och Folklivsforskare
Box 191
264 22 Klippan

Tyvärr är det dåligt med efterlysningar. De vi presenterar här, är de, som finns kvar sedan Släktforskardagen i höstas.

Vem vet något om **familjen Stimmer**
Oderljunga, Kvidinge, Västra Sönnarslöv

Kjell Sandberg
Södergatan 29
260 51 Ekeby

Jag efterlyser **Ola Trulsson** född ?
gift med ?, barn Nils f 1474 17/3 i Vedby
Vedby församling, Penarp 1

Lennart Hansson
Storgatan 58
262 32 Ängelholm

Jag efterlyser **barn till**
Olof Månsson f 1842 28/1 i Kvidinge, död 1918 30/9 i
Kvidinge
hustru **Sofia Nilsson** f 1845 29/11 i Höja, död 1913 12/8 i Kvidinge

Lennart Hansson
adress se ovan

Gråmanstorp eller någon annan stans i Skåne
Var är **Christophersd. Fidler Helena** (f ca 1715) född?
Hon var gift med Persson Hultman Abraham f 1718 10/12 i Annerstad
Barn Catharina f 1750 och Peter f 175?
Släkting till pappersmästaren Joacim Lemchen på Skeens Pappersbruk i Annerstad

Gulli Olsson
Box 148
285 23 Markaryd

När och var avlider **Påhl Dahlberg** f 1772 i Höör (?) G.M.R.
gift med Kjersti Pehrsdtr f 1766 i Färingtofta
barn Elna Påhlsdotter Dahlberg
Kjersti avlider 1802

Ingrid M. Wolke
Trastvägen 63
284 36 Perstorp

Ur Släkthistoriskt Forum 2/02
Jag söker föräldrar och tidigare förfäder till
dessa skåningar
Nils Persson f 1826 25/3, död 1903 4/1
Bodde först i Bonarps by i Höja socken,
ägde sedan gård i Öja by, Källna
Enligt en uppgift hette hans far Per Hjelte
Elna Månsson, Nils Perssons hustru,
f 1823 2/2 i Persköp, Rya socken,
död 1899 14/6

Ingemar Bergström
Regementsgatan 9
831 41 Östersund
tel. 063-12 19 78

Åsbo Släkt- och Folklivsforskare hälsar alla nya medlemmar välkomna i föreningen!

PROGRAM FÖR HÖSTEN 2002
ASBO SLÄKT- OCH FOLKLIVSFORSKARE

SÖNDAG 15/9

VI ÅKER TILL KYRKHULT

20 platser är bokade för vår förening denna söndag och som tidigare gäller "förste man till kvarn....."
Anmälan till Barbro Andréll tel. 0435-147 34

LÖRDAG 12/10

SLÄKTFORSKARDAG PÅ STUDIEGÅRDEN 47:AN

Vår traditionella Släktforskardag på Studiegården 47:an (Storgatan 47 Klippan) med anbyte, utställningar, materialförsäljning och möjlighet att söka i olika databaser. I år gästas vi av Svalövsföreningen och SGF:s bokbord.
Se separat inbjudan

ONSDAG 6/11 19.00

SOLDATERNA I RÖNNEÅDALEN

Lennart Hansson från Ängelholm, mångårig släkt- och soldatforskare med specialintresse för det militära livet längs Rönne å, berättar om soldattorpen, familjerna och militärerna på de stora gårdarna i och runt Rönneådalen.

ONSDAG 4/12 19.00

JULÖPPETHUS och BERÄTTARAFTON.

Vi träffas och trivs med glögg, pepparkakor och julkaffe och för berättartraditionen vidare.

Om Du har något roligt, intressant eller ovanligt i Din forskning som Du vill berätta för oss andra om, slå en signal till Barbro (tel. 0435-14734) för planering av kvällens innehåll.

Vi inbjuder också traditionsenligt en gästberättare. I år får vi lyssna till komminister Ann – Marie Nelson som berättar om systrarna Malmström.

ÖPPET HUS i föreningslokalen

SEPTEMBER

Måndag 2:a 10.00 (OBS! Hela dagen)

Torsdag 19:e 19.00

Måndag 30:e 19.00

OKTOBER

Torsdag 17:e 19.00

Måndag 28:e 19.00

NOVEMBER

Torsdag 14:e 19.00

Måndag 25:e 19.00

DECEMBER 1:a advent SKYLTSÖNDAGEN från 13.00. Glögg o pepparkakor, film från gamla Klippan, utställningar, lotterier mm.

ÖPPEN LOKAL (endast för medlemmar) **fredagar i udda vecka 13.00-16.00 sept.-nov.**
(OBS! EJ fredag 1/11)

VÄL MÖTT !!